

CES ringmærkning af fugle ved Ove Sø 2009 – 2015

Af Tage Leegaard

Indledning

CES - Constant Effort Sites - er et fugleringmærkningskoncept, der er udviklet i England i 1981. Konceptet går ud på, at der ringmærkes fast på den samme lokalitet år efter år. Der opstilles og benyttes det samme antal net på nøjagtig de samme steder på lokaliteten efter et fastlagt skema, som går ud på, at man ringmærker 6 timer pr. gang. Det er fra en halv time før solen står op og så 6 timer frem. Tidsrummet er fra den 1. maj til den 29. august, og det er inddelt i 10 dages perioder. Man skal således besøge sitet 12 gange på en sæson – en gang i hver periode, dog med mindst 4 dages mellemrum.

Der er det krav til lokaliteten, at bevoksningen ikke må ændre sig nævneværdigt år for år, og at der skal kunne fanges mindst 250 ynglefugle.

Alle fugles vinger skal måles, og fuglenes vægt skal bestemmes. Endvidere må der ikke bruges lokkemidler (foder, lokkelyde mm.) til at trække fuglene til nettene.

Formålet er at kunne følge populationernes bestandsudviklinger. Der kan findes overlevelsesrater for ynglefuglene og deres unger, samt findes mere sikre tal for fuglenes levealder.

CES ringmærkningen påbegyndtes i Danmark i 2004. På det tidspunkt var der allerede 470 sites i Europa, fordelt på 14 lande.

Lokaliteter	Første mærkningsår	Seneste mærkningsår	Antal år
Dybendal v. Silkeborg	2004	2009	6
Brabrand Sø v. Aarhus	2006	2016	11
Vestamager	2006	2016	11
Ravnstrup Sø v. Næstved	2006	2012	7
Ove Sø, Thy	2009	2015	7
Tarup Grusgrav, Fyn	2009	2014	6
Skagen	2012	2016	5
Lunget, Fyn	2014	2016	3
Han Vejle, Vejlerne, Thy	2011	2011	1
Tømmerby, Vejlerne	2016	2016	1

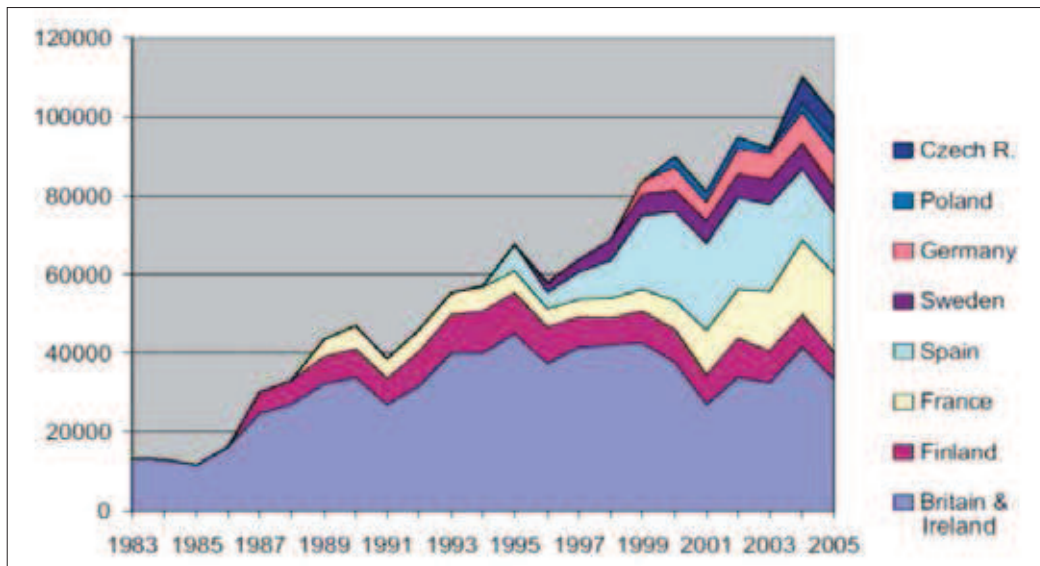
CES-lokaliteter i Danmark siden 2004. Som det ses, har der været CES – ringmærkning i Danmark siden 2004, og to sites er stadig i drift (Tabel Henning Ettrup)

De danske CES lokaliteter siden opstart markeret på kort

Det ville være godt med et site i det syd - sydvestjyske.

(Grafik: Jan Durinck)

CES konceptet udviklede sig hurtigt i mange lande. Her er en graf fra 2005, som viser udviklingen i de første år – y-aksen viser antallet af fangne fugle. Det er ikke lykkedes at finde nyere data. (Kilde Euring).

Et CES – site ved Ove Sø!

Efter nogle overvejelser i Nordvestjysk Ringmærkningsgruppe etablerede gruppen i 2009 et site ved vestsiden af Ove Sø ved Madsted.

Som det ses af billedet, er sitet en typisk rørskovslokalitet. I baggrunden ses den tidligere kendte fugleholm, Madstedborg. Foto: Per Müller

I 2009 lagde vi ud med 10 net, men allerede i 2010 benyttede vi yderligere 5 net, så i årene 2010 – 2015 anvendte vi 15 net med en længde på i alt 150 meter. På de 7 år er det blevet til 84 besøg á 6 timer – altså 504 timers ringmærkningsarbejde, og hovedreglen har været, at der altid af sikkerhedsmæssige årsager har været mindst 2 ringmærkere med hver gang. CES Madsted er en udpræget rørskovslokalitet med

CES ringmærkning begynder ½ time før solopgang. Der var ikke mange morgener, hvor vi ikke så Havørn og hørte eller så Traner. På den anden side af søen ses Sønderhaa Plantage. Foto: Tage Leegaard.

enkelte spredte pilebuske, og nogle af nettene blev sat ved buskene. Beliggenheden er tæt ved Hvidbjerg Vesten Å Klitplantage, og det har medført, at sitet blev besøgt af en lang række fuglearter, som ikke sædvanligvis optræder i

rørskove.

Det har dog været et problem, at der i et par af vintrene var så store isskruninger, at rørskoven for en dels vedkommende på det nærmeste var lagt ned i den første måneds tid, inden genvæksten af nye tagrør tog over og dækkede for nettene. Det har helt sikkert været medvirkende til lidt svingende fangsttal først på sæsonen i de år. Flere medlemmer af Nordvestjysk Ringmærkningsgruppe har deltaget: Arne Urvang, Lars Smith, Jan Salmonsens, Poul Nystrup Christensen, Susanne Primdahl, Willy Mardal og Tage Leegaard. Endvidere har der gennem årene været såvel hjælpere som gæster – specielt Erling Andersen har været en flittig og kompetent hjælper i det ret ufremkommelige terræn.

Fangstdata

På de 7 sæsoner er der i alt håndteret 4310 fugle fordelt på 46 arter. Deraf er de 1.095 fanget mere end en gang, så antallet af nye fugle på lokaliteten er 3.215 i alt. Som ny fugl tælles også fugle med ring første gang, de fanges.

Art/år		2009		2010		2011	
		Nye	Afl	Nye	Afl	Nye	
Vandrikse	<i>Rallus aquaticus</i>	2	0	1	0	0	
Dobbeltbekkasin	<i>Gallinago gallinago</i>	1	0	0	0	0	
Digesvale	<i>Riparia riparia</i>	0	0	0	0	0	
Landsvale	<i>Hirundo rustica</i>	5	0	0	0	1	
Bysvale	<i>Delichon urbica</i>	0	0	0	0	0	
Engpiber	<i>Anthus pratensis</i>	1	0	0	0	0	
Gul Vipstjert	<i>Motacilla f. thunbergis</i>	0	0	0	0	0	
Hvid Vipstjert	<i>Motacilla alba</i>	0	0	4	0	10	
Gærdesmutte	<i>Troglodytes troglodytes</i>	0	0	1	0	0	
Jernspurv	<i>Prunella modularis</i>	0	0	0	0	0	
Rødhals	<i>Erithacus rubecula</i>	0	0	0	0	0	
Blåhals	<i>Luscinia svecica</i>	0	0	0	0	0	
Nordlig Blåhals	<i>Luscinia s. svecica</i>	0	0	0	0	0	
Sydlig Blåhals	<i>Luscinia s. cyanecula</i>	0	0	1	0	6	
Husrødstjert	<i>Phoenicurus ochruros</i>	0	0	1	0	1	
Bynkefugl	<i>Saxicola rubetra</i>	0	0	3	0	0	
Solsort	<i>Turdus merula</i>	2	0	0	0	0	
Sangdrossel	<i>Turdus philomelos</i>	1	0	3	1	2	
Savisanger	<i>Locustella luscinioides</i>	1	0	0	0	0	
Sivsanger	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	21	5	28	2	61	
Kærsanger	<i>Acrocephalus palustris</i>	9	0	11	1	12	
Rørsanger	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	303	89	258	136	269	
Gulbug	<i>Hippolais icterina</i>	1	0	6	0	0	
Gærdesanger	<i>Sylvia curruca</i>	0	0	1	0	1	
Tornsanger	<i>Sylvia communis</i>	16	0	20	4	32	
Havesanger	<i>Sylvia borin</i>	0	0	1	0	0	
Munk	<i>Sylvia atricapilla</i>	0	0	0	0	2	
Skovsanger	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	0	0	0	0	0	
Gransanger	<i>Phylloscopus collybita</i>	1	0	14	0	16	
Løvsanger	<i>Phylloscopus trochilus</i>	19	1	35	4	78	
Grå Fluesnapper	<i>Muscicapa striata</i>	0	0	0	0	0	
Skægmejse	<i>Panurus biarmicus</i>	5	0	0	0	0	
Topmejse	<i>Parus cristatus</i>	1	0	0	0	0	
Sortmejse	<i>Parus ater</i>	0	0	0	0	0	
Blåmejse	<i>Parus caeruleus</i>	5	1	9	2	6	
Musvit	<i>Parus major</i>	0	0	2	0	2	
Rødr. Tornskade	<i>Lanius collurio</i>	0	0	0	0	0	
Stær	<i>Sturnus vulgaris</i>	0	0	0	0	12	
Skovspurv	<i>Passer montanus</i>	0	0	7	0	4	
Bogfinke	<i>Fringilla coelebs</i>	0	0	4	0	1	
Grønirisk	<i>Carduelis chloris</i>	1	0	1	0	1	
Stillits	<i>Carduelis carduelis</i>	0	0	0	0	0	
Tornirisk	<i>Carduelis cannabina</i>	0	0	0	0	0	
Lille Gråsisken	<i>Carduelis flammea</i>	4	0	14	0	5	
Gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	0	0	1	0	1	
Hortulan	<i>Emberiza hortulana</i>	0	0	1	0	0	
Rørspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	58	15	61	20	153	
		457	111	488	170	676	

Tabel over samtlige fangede fugle i Madsted i årene 2009 - 2015. Afl = Aflæste ringmærkede fugle.

2012		2013		2014		2015		I alt	I alt	Total	
Afl	Nye	Afl	Nye	Afl	Nye	Afl	Nye	Afl	Nye	Afl	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	3
0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
0	0	0	0	0	2	0	0	0	2	0	2
0	23	0	1	0	29	0	4	0	63	0	63
0	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0	2
0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	2
0	1	0	0	0	0	0	1	0	2	0	2
0	0	0	1	0	4	0	1	0	20	0	20
0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1
0	2	0	0	0	1	0	0	0	3	0	3
0	0	0	0	0	1	0	4	1	5	1	6
0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1
6	3	0	0	0	4	0	1	0	15	6	21
0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2
0	1	0	0	0	1	0	0	0	5	0	5
0	3	0	4	0	0	0	3	0	12	0	12
0	1	0	2	3	4	1	2	0	15	5	20
0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
5	26	2	9	2	19	4	13	2	177	22	199
2	2	5	0	0	0	0	1	0	35	8	43
151	160	115	116	79	189	66	187	108	1482	744	2226
0	3	0	5	1	2	0	2	0	19	1	20
0	3	0	2	1	7	0	0	0	14	1	15
2	21	2	22	4	15	5	10	2	136	19	155
	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	2
0	0	0	8	0	1	0	1	0	12	0	12
0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
1	4	1	6	1	20	2	8	2	69	7	76
1	56	2	28	4	25	3	25	4	266	19	285
0	0	0	0	0	0	0	2	1	2	1	3
0	0	0	0	0	0	0	6	1	11	1	12
0	2	0	0	0	0	0	0	0	3	0	3
0	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2
3	15	4	5	0	24	8	6	6	70	24	94
0	2	0	2	0	3	0	0	0	11	0	11
0	0	0	3	1	7	4	0	0	10	5	15
0	1	0	1	0	0	0	24	0	38	0	38
0	2	0	0	0	0	0	0	0	13	0	13
0	5	1	2	1	1	0	1	0	14	2	16
0	1	0	2	0	1	0	3	0	10	0	10
0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
0	6	0	0	0	0	0	0	0	6	0	6
0	5	1	4	0	2	0	8	0	42	1	43
0	5	0	1	1	0	0	2	0	10	1	11
0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
33	111	52	41	32	110	41	68	34	602	227	829
204	469	185	267	130	473	134	385	161	3115	1095	4310

Af de 3.215 fugle er de 13 ringmærkede i andre lande. 21 er fra andre lokaliteter i nærheden af Ove Sø, 1 er fra Vandet Sø og 1 er fra Vejlerne.

Det er som ventet rørskovsfuglene, der dominerer – dem vender jeg tilbage til i artiklen, men som nævnt i indledningen er sitet også præget af nærheden til Hvidbjerg Vesten Å Plantage. Det ses specielt ved fangster af Musvit, Topmejse, Sortmejse, Sangdrossel, Solsort, Bogfinke og Lille Gråsiken.

Lokaliteten fungerer lejlighedsvis også som overnatningsplads for nogle arter. Her er der især tale om Landsvale og Stær, men også Hvid Vipstjert, Munk og Løvsanger ses overnatte i rørskoven og i dens pilebuske. Fangsterne af Digesvale og Bysvale skal mere tages som udtryk for, at de to arter også fouragerer over rørskoven.

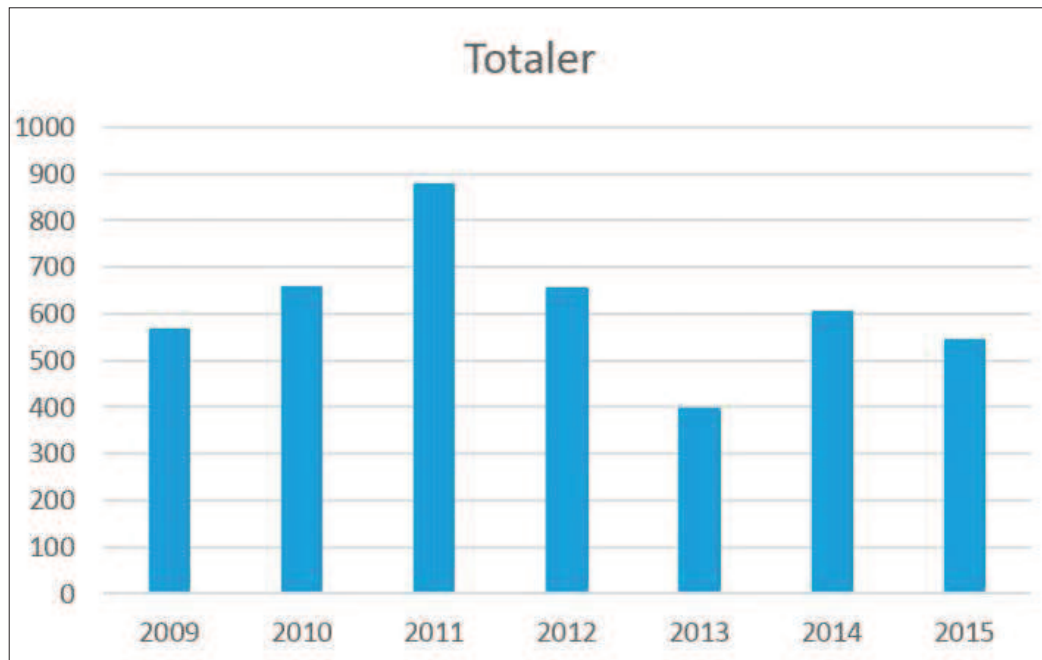
Når man ser på antallet af arter, fordelt over sæsonen, er det tydeligt, at antallet af arter er klart lavest i yngletiden i juni måned, hvor rørskoven

helt domineres af Rørsanger og Rørspurv. På enkelte fangstdage har det stort set kun været de to arter, der er gået i nettene. Det er naturligvis udtryk for, at det er de to arter, der er karakterfugle for området – suppleret af Sivsanger og Sydlig Blåhals, samt Gøgen, som det dog ikke lykkedes at få til at sidde længe nok i nettet til, at den kunne fanges. Endvidere er der hvert år flere ynglende par Vandrikser på lokaliteten – som det ses af tabellen, er det også sjældent at fastholde dem i nettene.

I de 7 år, sitet har fungeret, er der kun fanget 180 fugle af andre arter end rørskovsfugle i juni måned – heraf var de 26 overnattende Stære.

Selv om det er en lokalitet, der burde være god for Bynkefuglen, lykkedes det kun at fange 5 gennem årene – det bekræfter kun, at arten bestandsmæssigt er i tilbagegang.

Tornsangeren er fanget i et jævnt antal – dog ret fåtalligt i 2015. Tornsangeren yngler i det åbne land, og overnatter og fouragerer i rørskoven.

Søjlediagrammet viser det totale antal fangede fugle fra år til år. Som det ses var der mange fugle i 2011, mens der var få fugle i 2013. Specielt i træktiden i august, hvor ungfuglene normalt er i stort overtal, var der markant færre fugle i 2013.

*I de 7 år er det lykkedes at fange 2 Gule Vipstjerter, og det har været en lige stor oplevelse hver gang at få denne smukke fugl i nettet. Begge fugle var af den nordiske race *Motacilla flava thunbergi* og blev fanget på forårstrækket mod nord eller nordøst. Denne fugl er fra den 10. maj 2015.*

Foto: Lars Smith.

Af specielle fangster skal især nævnes Sydlig Blåhals, og den omtales i et senere afsnit, samt – med fangstdatoer nævnt i parenteser - arterne Savisanger (25.8.2009), Hortulan (31.8.2010), Skovsanger (27.7.2012), Husrødstjert (20.7.2010 og 20.7.2011) og Gule Vipstjert *Motacilla flava thunbergi* (18.5.2012 og 10.5.2015).

I 2013 og 2014 fangede vi i alt 15 Rødrygget Tornskade – alle som ungfugle. Begge år var der tale om kuldsøskende, som havde slået sig ned i buskene, og de nød godt af blandt andet de mange guldsmede, som i stort tal svirrede rundt i vegetationen.

Rørskovsfuglene

Som nævnt rummer lokaliteten Ove Sø ved Madsted især rørskovsfuglearter. Fangsttallene taler deres tydelige sprog om, at det er Rørsanger (2.226) og Rørspurv (830), der er de mest typiske.

Hos Sivsangeren (199), ser man de voksne fugle først på sæsonen, hvorimod det i træktiden udelukkende var ungfugle, vi fangede. I løbet af årene kunne vi konstatere en klar tilbagegang i fangsttallene for Sivsangeren.

De første par år var der regelmæssigt Kærsanger i Madsted. Der var syngende fugle, og vi fangede pænt med 1k fugle, så Kærsangeren var på det tidspunkt sikkert ynglende i området, men i 2013 og 2014 fangede vi slet ingen, og i 2015 blev det kun til en fugl.

Skægmejsen ser ikke ud til at være så almindelig ved Ove Sø, som den er i andre rørskovslokaliteter i Nordvestjylland. Vi ringmærkede kun Skægmejser i 2009 og i 2015. Der er ingen tvivl om, at den hårde vinter i 2009/2010 var hård ved Skægmejsen, så den i forvejen fåtalige population ved søen så ud til at være helt væk i de følgende år for først at vende tilbage i 2015.

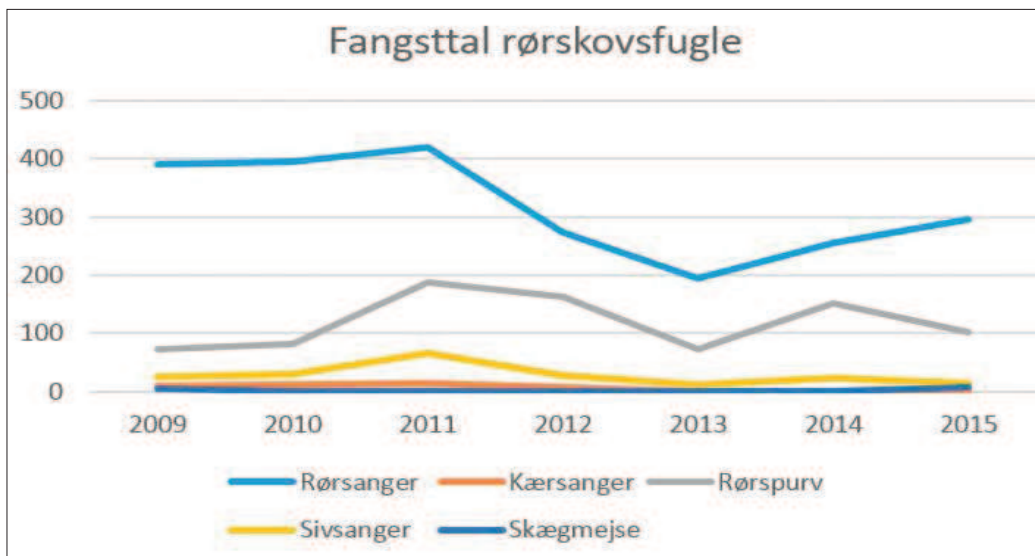

Hortulanen er en fåtallig trækgæst i Danmark, så det var noget af et held, at den sad i nettet lige før lukketid den sidste fangstdag den 31. august 2010! Foto: Lars Smith.

Som det kan ses af søjlediagrammet over totalfangster, er der en kraftig nedgang i fangsttallet fra 2011 til 2012. Det er specielt rørskovsfuglene, der har medvirket til dette. Denne tendens blev yderligere forværret i 2013, hvor fangsttallet reelt var halveret i forhold til 2011, som måske til gengæld var et atypisk godt år, men det kan ikke konkluderes ud fra det materiale, der er til rådighed. Tallet rettede sig så igen i løbet af 2014 og 2015, dog mest for Rørsangeren. Sivsangeren ser ud til at være en art, der har problemer med at klare sig. Årsagen kan

På en meget varm sidste fangstdag i 2009 den 25. august gik vor eneste Savisanger i nettet. Jan Salmonsens passede nettene alene denne sene formiddag, og han var godt gennemvåd af sved, da der kom assistance til at holde fuglen, så den behørigt kunne dokumenteres og foreviges. Foto: Jan Salmonsens.

Her er et kurvediagram, som viser udviklingen i fangsttallene for de 5 deciderede rørskovsarter, som findes ved Madsted. Det fremgår klart, at der var et kraftigt fald i antallet i 2012 og især i 2013.

man gisne om, men færre ynglepladser, forringede forhold på trækruten samt dårligere vilkår på vinteropholdsstederne kan hver især spille ind.

Hvad der ligger til grund for den meget kraftige tilbagegang i 2013 bør man være forsigtig med at sige for meget om, men forsommeren i 2013 var usædvanlig tør og kold, så måske har der været en for lille produktion af insekter, så der ikke har været føde nok til ungerne. I hvert fald var der påfaldende få fugle i august 2013, hvor man ellers kunne forvente, at specielt ungfuglene passerede forbi i stort tal.

De mange data, som vi har af specielt Rørsangeren, viser, at ungfuglene ankommer senere til ynglelokaliteten i Ove Sø, end vi hidtil har regnet med. Det må antages, at mange af de fugle, der bliver fanget i maj, raster ved søen på deres videre vej mod nordøst. De lokale ungfugle kommer sent, og de opholder sig ganske kort tid, efter at ungerne har forladt reden, hvorefter de trækker sydpå mod vinteropholdsstederne. Der fanges forholdsvis få gamle fugle i slutningen af august måned, og de fleste er lokale – formentlig fordi deres ungekuld er forsinkede. Lokaliteten huser derimod et stort antal ungfugle på det tidspunkt.

De lokale ungfugle ser også ud til at opholde sig forholdsvis kort tid på deres klækningssted, før turen går sydpå. Dette forhold vil blive belyst i en senere artikel.

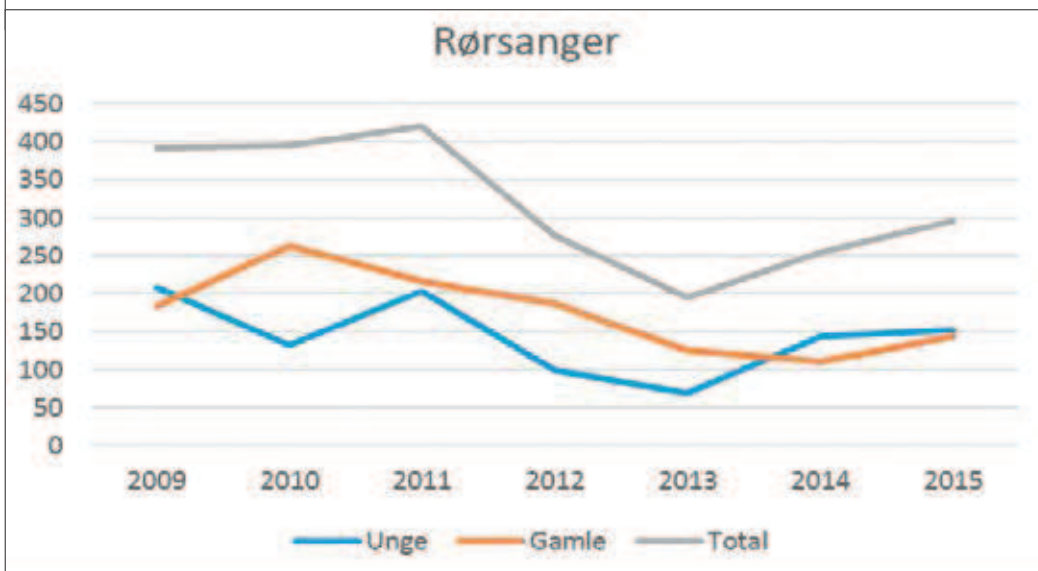
Hos Sivsangeren forholder det sig tilsvarende, dog ankommer ynglefuglene tidligere. I de 7 år er der kun fanget en gammel fugl efter den 20. juli. Ungfuglene er overladt til sig selv og må klare turen sydpå pr. instinkt. Der er ikke noget, der tyder på, at gamle fugle nordfra raster på lokaliteten, eftersom vi ikke ser dem i august.

Rørsanger

Rørsangeren er klart den art, som er håndteret oftest i projektet. Det er derfor naturligt, at der også er flest genmeldinger af denne art fra udlandet. Trækretningen er, som det fremgår af kortet, klart sydvestlig. Man formoder, at overvintringsstederne ligger i det vestlige Afrika syd for Sahara.

En dansk ringmærket Rørsanger fra en anden lokalitet er fundet i februar måned i Guinea. Nordvestjysk Ringmærkningsgruppe har haft en Rørsanger genmeldt fra Mauritanien, i øvrigt ringmærket ved Ove Sø ved Sønderhaa

Rørsanger	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Unge	208	132	203	99	69	144	152
Gamle	184	262	217	187	126	111	143
Total	392	394	420	275	195	255	295

Såvel tabellen som diagrammet viser med al tydelighed, at fangsttallene for Rørsangeren udviklede sig ganske dramatisk over de 7 sæsoner. Antalsmæssigt var Rørsangeren den art, der blev hårdest ramt, men det ser ud til, at den igen er på vej frem. Kurven viser også, at udslaget på ungfuglene er størst, men tilbagegangen i antallet af gamle fugle i 2012 har måske været medvirkende til det store fald i 2013.

Plantage, kun cirka 1 kilometer fra CES-sitet i Madsted.

I alt er 12 af vores Rørsangere fra Madsted blevet genfanget i udlandet. 4 fra Belgien, 6 fra Frankrig, 1 fra England og 1 fra Luxembourg. Her er nogle nævneværdige fugle:

Lidt bemærkelsesværdig er Rørsanger 9X62305, der blev fanget og ringmærket som ungfugl den 14. august 2009 ved Madsted. Den blev genfanget og aflæst i Belgien allerede 10 dage senere den 24. august og igen en uge senere i Frankrig den 31. august. Det er meget få Rørsangere, der er blevet fanget i tre forskellige lande.

Bemærkelsesværdig er også Rørsanger 9X63316, som blev mærket som ungfugl den 2. august 2014 ved Madsted. Den blev genfan-

get og aflæst Nanjizal, Lands End i Cornwall helt ude på Englands sydvestligste punkt den 9. september samme år. Gad vide, om den er faret vild som følge af vindafdrift? Eller om den var klar til at tage turen sydpå mod Frankrigs kyst?

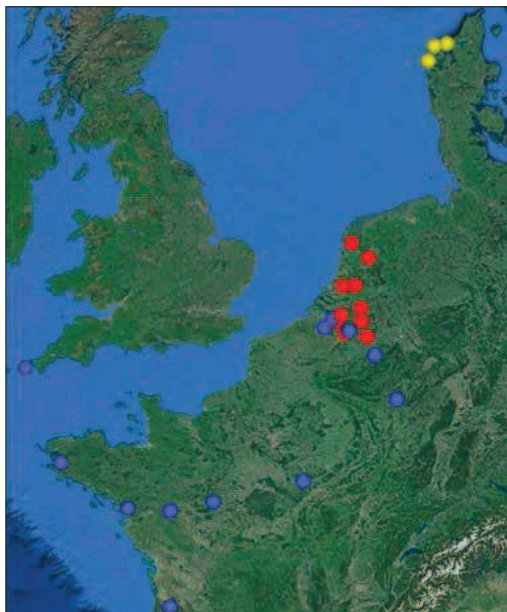
En Rørsanger blev fanget og ringmærket ved Madsted som ungfugl den 7. august 2015. Den blev genfanget og aflæst i Luxembourg den 3. september samme år. Der er ikke noget usædvanligt med trækretningen, men den er ringmærkningsgruppens første tilbagemelding fra Luxembourg.

Vi har haft i alt 2 genfangster og aflæsninger af Rørsangere ved Madsted, som er ringmærket på andre lokaliteter i Nordvestjylland. Den ene var ringmærket ved Vandet Sø den 12. august 2009 som ungfugl, og den blev genfanget og aflæst den 31. juli 2010. Den anden blev mærket

i Hanherreds Vejler den 10. august 2007 som gammel fugl, og den blev genfanget og aflæst den 22. maj 2011 – altså en forholdsvis gammel fugl.

En Rørsanger blev ringmærket ved Madsted den 16. august 2015, og den blev genfanget og aflæst 6 dage senere den 22. august på den sydlige del af Agger Tange.

Der er således kun få danske genmeldinger. Det er naturligvis svært at konkludere noget ud

Der er i alt fanget 10 Rørsangere med udenlandske ringe i de 7 sæsoner i Madsted: 7 fra Belgien og 3 fra Holland. På kortet er genmeldinger markeret med blå, ringmærkningsstedet for udenlandske Rørsangere med rød. De tre omtalte fugle fra Danmark er markeret med gult (Jan Durinck)

fra tre fugle, men det lille antal kan skyldes, at Rørsangeren foretager længere træk, når den kommer i luften, en anden kan være begrænset ringmærkningsaktivitet i rørskovene i Nordvestjylland i perioden 2009-2015.

Sivsanger

Som det fremgår af fangsttabellen er der kun håndteret 199 Sivsangere i de 7 år ved Madsted.

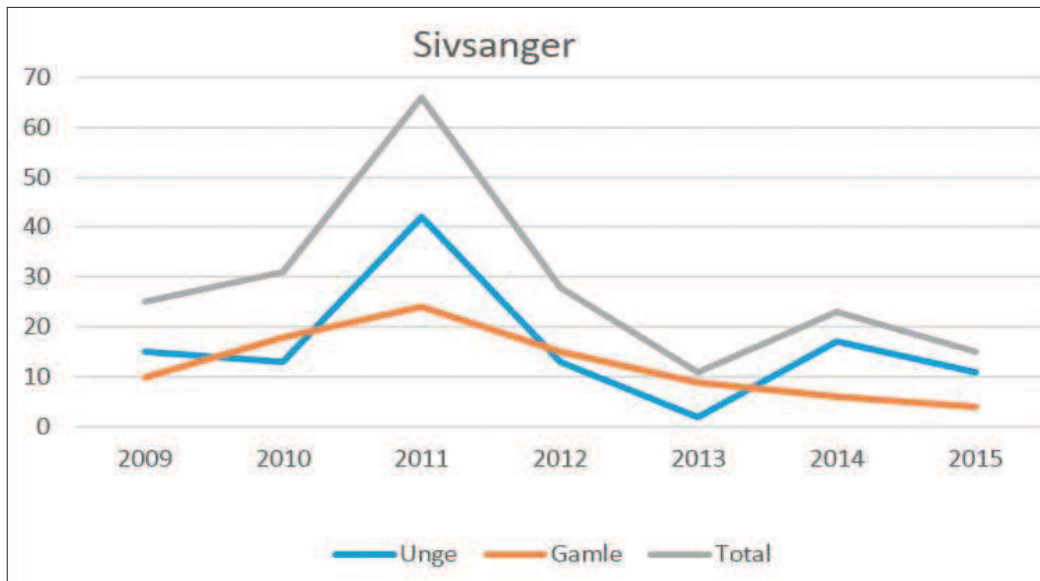
Derfor må det være tilfredsstillende, at der har været 4 aflæsninger/genfund af Sivsangere. De tre blev endda håndteret samme dag.

Den 18. maj 2012 blev der fanget i alt 8 Sivsangere. De to bar norske ringe – begge ringmærket ved vestkysten i den sydvestlige del af Norge, den ene den 12. juli 2009 i Hegrestad og den anden den 21. august 2011 i Tangen. Begge fugle var ringmærket som ungfugle. En af de Sivsangere, som vi mærkede samme dag som en gammel fugl blev fundet trafikdræbt i Bryne året efter den 29. juni 2013. Alle tre norske fuglelokaliteter ligger i Rogaland Fylke.

Det er nærliggende at antage, at de norske Sivsangere fra Rogaland benytter Ove Sø som sidste optankningssted, inden turen går over Skagerrak?

Den sidste genmelding fra udlandet af Sivsanger er fra Belgien. Det var en ungfugl, som blev genfanget og aflæst 22 dage efter mærkningen den 9. august 2015. Der er ingen aflæsninger/genmeldinger af Sivsangere fra Danmark ud over sitet i Madsted.

Sivsanger	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Unge	15	13	42	13	2	17	11
Gamle	10	18	24	15	9	6	4
Total	25	31	66	28	11	23	15

Tabel og diagram for Sivsangeren. Tilbagegangen i 2012 og 2013 var markante, og specielt i 2013 var der en meget dårlig ungeproduktion. Antalmæssigt fangede vi kun cirka en tiendedel i forhold til fangsttallet for Rørsanger – en del af forklaringen ligger selvfølgelig i, at det ikke er en udpræget ynglelokalitet for Sivsangeren. I juni er der totalt i alle årene fanget 18 fugle – kun 1 ik fugl. I alt er kun 4 Sivsangere noteret med rugeplet, alle i sidste uge af maj.

Især Sivsangeren ser ud til at have det svært. Der var dog et lyspunkt den 18. maj 2012, hvor der blev fanget 9 Sivsangere. Den ene var ringmærket i Madsted året før. To af fuglene var ringmærket i Sydvest-Norge, og en af fuglene blev genmeldt som fundet død i Sydvest-Norge året efter, så man kan sige, at der var norsk besøg ved Ove Sø denne dag. På billedet ses en af de norsk ringmærkede fugle. Foto: Lars Smith.

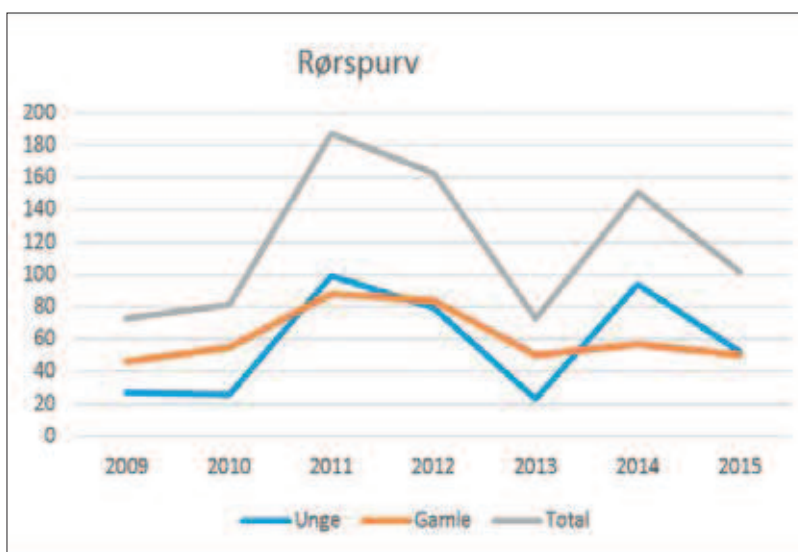
Kort over aflæsninger og genmelding af Siv-sanger: Blåt er genmelding og rødt er mærkningssted for udenlandsk ringmærket fugl. (Jan Durinck).

Rørspurv

Den næsthøypigste fugl på sitet i Madsted var Rørspurve.

Der er 1 Rørspurv, som er ringmærket i Frankrig, og der er i alt tre genmeldte Rørspurve fra udlandet, 1 fra Holland, 1 fra Frankrig og 1 fra Portugal. Rørspurven fra Portugal er den hidtil vestligste genmelding af Rørspurve, som er ringmærkede i Danmark, og eftersom Den Iberiske Halvø og det nordligste Afrika hører til den sydligste del af Rørspurvens op-

Rørspurv	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Unge	27	26	99	79	23	94	52
Gamle	46	55	88	84	50	57	50
Total	73	81	187	163	73	151	102

Tabel og diagram for Rørspurven. Der ses en meget lille ungeproduktion i 2013, men fangsttallene for Rørspurv er præget af, at de efter yngletiden fouragerer og fælder i flokke, og det kan være tilfældigt, om man kommer den dag, hvor flokken er på fangstlokaliteten.

Kort over Rørspurv: Tre genmeldinger med blå, og den ene aflæste fugl fra Frankrig markeret med rødt for mærkningssted. (Jan Durinck).

holdssteder om vinteren, er den fløjet næsten så langt væk, som det er muligt. Rørspurven blev ringmærket ved Madsted som ungfugl den 15. juni 2014 og genfanget og aflæst året efter den 10. februar helt ude ved Atlanterhavets kyst.

Der har været en interessant og atypisk aflæsning fra Sønderhaa få kilometer i luftlinje fra Madsted. En Rørspurv, gammel han, blev ringmærket ved Madsted den 11. juni 2011. Den blev genfanget og aflæst på en foderplads sammen med nogle finkefugle den 14. april 2012, dvs. inden CES-perioden er begyndt.

Aflæsningen viser, at i det mindste nogle af Rørspurvene flyver omkring i området ved Ove Sø for at fouragere, hvor det er muligt, inden de besætter yngleterritoriet i rørskoven ved Madsted. Det skal bemærkes, at Rørspurven, som er en værling, i Thy kun optræder meget fåtalligt på foderpladser, som især besøges af finkefugle.

Blåhalse

Af oversigten fremgår, at der er fanget, ringmærket og aflæst tre "kategorier" af Blåhalse:

- Nordlig Blåhals *Luscinia s. svecica*
- Sydlig Blåhals *Luscinia svecica cyanecula*
- Blåhals *Luscinia svecica species*.

Den hyppigste Blåhals ved Ove Sø ved Madsted er den sydlige underart. Den er fanget næsten hvert år i CES-perioden især i månederne juli-august, og flere af fuglene havde rugetletter, og det sandsynliggør, at underarten er ynglefugl i området. Allerede den 7. maj 2012 blev der fanget et par, hvor hannen var en gammel fugl med underartens kendetegn, og hvor hunnen havde en tydelig rugetlet. Der er således ingen tvivl om, at underarten også er en sandsynlig ynglefugleart ved Ove Sø.

Den 24. maj 2015 blev der fanget en Nordlig Blåhals, en han, som også havde underartens kendetegn. Denne fugl var helt sikkert på træk op til dens yngleområder i fjeldmoserne på Den skandinaviske Halvø. Da den nordlige underart har en sydøstlig trækrute, er den derfor hyppig i Østdanmark, især på Bornholm og Ertholmene i medio maj måned, hvorimod den er fåtallig i Vestdanmark inkl. Thy. Nordlig Blåhals' senere forekomst i Danmark skyldes, at snedækket i yngleområderne først smelter ca. 1. juni.

Nu er det sådan med Blåhalsene, at underarternes hanner kan bestemmes med sikkerhed, hvorimod hunnerne ikke umiddelbart kan bestemmes. Da det ikke kan afvises, at der også kan forekomme hunner af den nordlige underart i Thy, har vi valgt at benytte betegnelsen "Blåhals" ved de hunner, som ikke kunne underartsbestemmes.

Et par Sydlige Blåhalse fra den 7. maj 2012. Foto: Tage Leegaard.

Alderspræsidenter

Et af formålene med CES-ringmærkning er at kunne få en bedre fornemmelse af fuglenes levealder. Der er grund til at nævne et par stykker:

Rørsanger 9X62258 blev mærket som 1k fugl 6.8.2009, og den blev senest aflæst 20.6.2015 med rugeplet. Det er sandsynligvis en hun, idet den flere gange er noteret med rugeplet. Samme fugl blev fanget i Madsted i alle årene på nær i 2010. En lille fugl, som altså minimum er blevet 6 år gammel. Vi havde den i hænderne i alt 16 gange. En trofast, sikker ynglefugl, som svingede i vægt fra 12 til 14 gram gennem årene. Mange af de Rørsangere, vi fangede, blev med sikkerhed tre år gamle.

Rørspurv 9P27537 blev fanget første gang 21.5.2009. På det tidspunkt havde den allerede ring på, idet den var mærket den 8.10.2006

som en ung han i en solsikkemark i Jestrup ved Sønderhaa. Den blev genfanget i alt 9 gange i Madsted – sidste gang 5.7.2013, som minimum 7 år gammel. Han svingede i vægt fra 17,5 til 21 gram – lavest den 27. juni 2009, hvor parringerne åbenbart havde sat sit præg på ham.

Rørspurv AX18051 blev fanget som ungfugl 17.7.2009, den blev genfanget sidst 25.6.2014 som han, så den har også nået en forholdsvis høj alder.

Afslutning

Det har været en god oplevelse at have et CES-projekt ved Ove Sø ved Madsted. Beliggenheden tæt på Hvidbjerg Vesten Å Plantage og en rig strandeng, der foråret igennem giver os ringmærkere et væld af botaniske oplevelser. Vi fik naturoplevelser, hver gang vi var af sted.

Nordlig Blåhals – han fra den 24. maj 2015. Foto: Lars Smith.

Denne artikel har forhåbentlig givet en oversigt over de resultater, vi har opnået.

Som nævnt har der været rigtig mange aflæsninger af egne fugle – dem vendes der tilbage til i en senere artikel.

Projektet ved Madsted i Ove Sø har ikke kunnet gennemføres uden velvilje og stor interesse fra lodsejernes side. Derfor skylder vi en stor tak til Hanne og Poul Christensen, ”Nygaard”, samt til Friederike og Niels Peter Pedersen, ”Aagaard”, som købte ”Nygaard” i 2014.

Underretninger om sitet ved Madsted nåede på et tidspunkt til redaktionen hos ”Thisted Dagblad”, som den 31. august 2010 sendte journalist Ida Smith og en fotograf til Madsted for at skrive en artikel til avisen om vore aktiviteter.

Næste år den 20. august 2011 havde vi besøg af et hold (journalist Rigmor Sams med en kameramand og en lydmand) fra Nationalpark TV. Det blev til en længere udsendelse, som er sendt adskillige gange og i flere år af TV Midt Vest og af andre regionale TV-kanaler.

Nordvestjysk Ringmærkningsgruppe har her i 2016 etableret et nyt CES-site. Med tilladelse af driftsledelsen i Vejlerne fik vi adgang til et godt område tæt ved Vesløs og tæt ved Tømmerby Fjord i Vejlerne. Det første år har været meget lovende, men det bliver der forhåbentlig også mulighed for at vende tilbage til ved en senere lejlighed.

*Forfatterens adresse:
Jestrupvej 8, Sønderhaa
7752 Snedsted
tage@tageleegaard.dk*